ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĒZEKNES TIESU NAMS

Lietas arhīva Nr.A42-01394-18/44
ECLI:LV:ADRJRTN:2018:0629.A420139418.3.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rēzeknē 2018.gada 29.jūnijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Solvita Pujāte,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta sakarā ar /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru /pers. A/ tiktu piešķirts un izmaksāts slimības pabalsts par slima bērna kopšanu par laiku no 2017.gada 23.oktobra līdz 2017.gada 3.novembrim, izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /pers. A/ 2017.gada 20.oktobrī Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – aģentūra vai atbildētāja) Rēzeknes reģionālajā nodaļā iesniedza iesniegumu un viņai izsniegto darbnespējas lapu B Nr.230 slimības pabalsta piešķiršanai sakarā ar slima bērna kopšanu par darba nespējas laiku no 2017.gada 9.oktobra līdz 2017.gada 20.oktobrim.

Ar aģentūras Rēzeknes reģionālās nodaļas 2017.gada 25.oktobra lēmumu Nr.17/1968646 pieteicējai piešķirts slimības pabalsts par laiku no 2017.gada 9.oktobra līdz 2017.gada 20.oktobrim.

[2] Aģentūrā 2017.gada 3.novembrī saņemts pieteicējas iesniegumu un viņai izsniegtā darbnespējas lapa B Nr.236 slimības pabalsta piešķiršanai sakarā ar slima bērna kopšanu par darba nespējas laiku no 2017.gada 23.oktobra līdz 2017.gada 3.novembrim.

Ar aģentūras Rēzeknes reģionālās nodaļas 2017.gada 9.novembra lēmumu Nr.17/2071769 pieteicējai atteikts piešķirt slimības pabalstu par laiku no 2017.gada 23.oktobra līdz 2017.gada 3.novembrim, jo slimības pabalstu par slima bērna kopšanu piešķir un izmaksā tikai par laiku līdz darbnespējas 14 dienai (turpmāk – sākotnējais lēmums).

Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, pieteicēja to apstrīdēja aģentūras direktoram.

[3] Ar aģentūras direktora 2017.gada 8.decembra lēmumu Nr.17/2270471 (turpmāk –lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts. Lēmumā norādīts sekojošais.

Saskaņā ar likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" 13.panta otro daļu slimības pabalstu līdz 14 gadus veca slima bērna kopšanai piešķir un izmaksā par laiku no darba nespējas pirmās dienas līdz 14.dienai, ja slimais bērns kopts mājās.

Pieteicēja savu lūgumu pamato ar apstākli, ka iepriekšējā darbnespējas lapa B tika noslēgta 2017.gada 20.oktobrī un pieteicējai 21.oktobrī bija jāstājas darbā. Starp abām darbnespējas lapām ir divas brīvdienas, kuru laikā bērns saslima, tāpēc pirmdien tika izsniegta jauna darbnespējas lapa, kuru nevar uzskatīt par iepriekšējās darbnespējas lapas turpinājumu.

Ministru kabineta 2001.gada 3.aprīļa noteikumu Nr.152 „Darbnespējas lapu izsniegšanas kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr.152) 13.punktā noteikts, ka personai, kurai darbnespējas lapa noslēgta dienu pirms vispārējās brīvdienas vai svētku dienas un atkārtota darbnespēja iestājas vispārējās brīvdienas vai svētku dienas laikā, izsniedz jaunu darbnespējas lapu B – iepriekšējās darbnespējas lapas turpinājumu.

Pieteicējai pirmā darbnespējas lapa Nr.230 sakarā ar slima bērna kopšanu ir izsniegta par laiku no 2017.gada 9.oktobra līdz 2017.gada 20.oktobrim (par 12 kalendārajām dienām) un noslēgta piektdienā. Nākamā (otrā) darbnespējas lapa B Nr.236 sakarā ar tā paša slimā bērna kopšanu ir izsniegta ar pirmdienu kā pirmreizējā darbnespējas lapa (2017.gada 23.oktobris). Pieteicējai 2017.gada 23.oktobrī (pirmdienā) bija jāizsniedz darbnespējas lapa B kā iepriekšējās darbnespējas lapas turpinājums, jo darba nespējas periods sakarā ar slima bērna kopšanu ir nepārtraukts no 2017.gada 9.oktobra līdz 2017.gada 3.novembrim.

Līdz ar to sākotnējais lēmums atbilst spēkā esošām tiesību normām.

[4] Nepiekrītot lēmumam un uzskatot, ka tas neatbilst likumā „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" noteiktajam, pieteicēja iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā. Pieteikumā norādīja, ka iepriekšējā darbnespējas lapa B Nr.230 tika noslēgta 2017.gada 20.oktobrī un 2017.gada 21.oktobrī pieteicējai bija jāstājas darbā. Starp abām darbnespējas lapām ir divas brīvdienas, kuru laikā bērns saslima, tāpēc pirmdien tika izsniegta jauna darbnespējas lapa B Nr.236 ar atšķirīgu diagnozi, kas nav un nevar būt iepriekšējās darbnespējas lapas turpinājums. Uzskata, ka aģentūra nepamatoti ir sasummējusi abas darbnespējas lapas.

Pieteicējas ieskatā aģentūra nav ievērojusi tiesību normu saprātīgas piemērošanas un patvaļas aizlieguma principu.

Pieteicēja atsaucas uz Augstākās tiesas 2017.gada 24.novembra spriedumu lietā Nr.A420196515, kurā tiesa cita starp ir atzinusi, ka gadījumā, ja bērns pirmās slimošanas laikā vai jau nākamajā dienā pēc izveseļošanās saslimst ar citu slimību (tiek noteikta cita diagnoze), sākas jauns bērna kopšanas periods, par kuru var saņemt slimības pabalstu.

[5] Aģentūra tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumā ietverto prasījumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu, atsaucoties uz lēmumā ietverto argumentāciju. Papildus paskaidro sekojošo. Saskaņā ar ārsta izziņu pirmā darbnespējas lapa Nr.230 izdota sakarā ar labās puses pneimoniju, savukārt otrā darbnespējas lapa Nr.236 izdota, jo bērns sācis klepot atkārtoti. Tātad nav pamatots pieteicējas viedoklis, ka otrā darbnespējas lapa izsniegta sakarā ar citu diagnozi. Turklāt likumdošanas aktos ir noteikts, ka slimības pabalsta izmaksas ilgums ir atkarīgs no tā, kur bērns ir kopts, nevis no noteiktās diagnozes. Ja likumdevēja griba būtu bijusi piešķirt slimības pabalstu slima bērna kopšanai atkarībā no bērnam noteiktās diagnozes, tad tas būtu noteikts līdzīgi, kā tas ir noteikts likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" 14.pantā, kurā noteikts, ja darba nespēja iestājusies sakarā ar saslimšanu ar tuberkulozi, tad slimības pabalstu piešķir un izmaksā par laiku līdz darbspēju atgūšanas vai invaliditātes noteikšanas dienai. Ja likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" 13.panta otro daļu piemērotu tā kā to vēlas pieteicēja, tad, ja bērnam tiktu noteikts cits saslimšanas cēlonis ik pēc 14 dienām, pabalstu varētu saņemt ilgāku laiku. Piemērojot Augstākās tiesas tiesību normu interpretāciju, kas izteikta 2017.gada 24.novembra spriedumā lietā SKA-820/2017, personas, kuras ilgstoši kopj slimu bērnu, kuram ir uzstādīta viena diagnoze, tiktu nostādītas nevienlīdzīgā situācijā attiecībā pret tām personām, kuras kopj bērnu, kuram uzstādītas vairākas diagnozes. Ja pabalsta izmaksas periodu noteiktu no diagnožu skaita, tad aģentūras ieskatā būtu nepieciešams noteikt ne tikai diagnozi, bet arī to, ka tā iestājusies neatkarīgi no iepriekš noteiktās diagnozes. Ja slimības pabalstu būtu paredzēts piešķirt atkarībā no diagnožu skaita, tad likumā „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" pēc analoģijas būtu atrunāts, kas ir jauns apdrošināšanas gadījums. Tā kā publiskajās tiesības piemērojams princips „atļauts vien tas, kas noteikts tiesību normās", tad nav pamata pagarināt slimības pabalsta izmaksas periodu, ja ir vairākas diagnozes. Tāpēc nav pamatots pieteicējas norādītais, ka no likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" 13.panta otrās daļas neizriet, ka ilgstošākas darba nespējas gadījumā, kad pēc vienas saslimšanas uzreiz seko cita, uzreiz nevarētu tikt apmaksāts arī nākamais slima bērna kopšanas periods līdz 14 dienām par jaunu saslimšanas epizodi, par kuru tiek izsniegta jauna darbnespējas lapa.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījusi lietas materiālus, izvērtējusi lietas dalībnieku rakstveida paskaidrojumus un lietā esošos pierādījumus, tiesa atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

[7] Pieteicēja ir vērsusies tiesā, lai panāktu sev labvēlīga administratīvā akta, ar kuru tiktu piešķirts slimības pabalsts sakarā ar slima bērna kopšanu par darba nespējas laiku no 2017.gada 23.oktobra līdz 2017.gada 3.novembrim. Līdz ar to tiesai jāpārbauda, vai pastāv priekšnoteikumi pieteicējai labvēlīga administratīvā akta, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirts slimības pabalsts sakarā ar slima bērna kopšanu par darba nespējas laiku no 2017.gada 23.oktobra līdz 2017.gada 3.novembrim, izdošanai.

[8] Lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir pieteicējai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru pieteicēja ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies (sk. *Augstākās tiesas 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118/2007 10.punktu*), proti, jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Pamats izdot personai labvēlīgu administratīvo aktu ir tad, ja pastāv visi tā izdošanas priekšnoteikumi (sk. *Augstākās tiesas 2007.gada 14.marta sprieduma lietā Nr.SKA-84/2007 9.1.punktu*).

[9] Saskaņā ar likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" 1.panta 1.punktu apdrošināšanas gadījums ir sociālā riska gadījums, kas saistīts ar sociāli apdrošinātās personas darbspēju zudumu vai bērna kopšanu, ja tā rezultātā šī persona zaudē ienākumus. Saskaņā ar minētā likuma 11.panta otrās daļas 5.punktu slimības pabalstu piešķir, ja persona neierodas darbā un tādējādi zaudē algotā darbā gūstamos ienākumus dēļ tā, ka kopusi līdz 14 gadus vecu slimu bērnu.

No minētajām tiesību normām secināms, ka sociālais risks, kas noteic nepieciešamību personai saņemt sociālās apdrošināšanas pakalpojumu – slimības pabalstu, ir slima līdz 14 gadus veca bērna kopšana, kuras dēļ sociāli apdrošinātā persona nevar strādāt un gūt darba ienākumus.

Likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" 12.pants noteic, ka slimības pabalsta piešķiršanas pamats ir Ministru kabineta noteiktajā kārtībā izsniegta darbnespējas lapa. Savukārt minētā likuma 13.panta otrā daļa noteic, ka līdz 14 gadus veca slima bērna kopšanai slimības pabalstu piešķir un izmaksā par laiku no darba nespējas pirmās dienas līdz darba nespējas 21.dienai. Par laiku līdz darba nespējas 14.dienai pabalstu izmaksā, ja bērns kopts mājās, par laiku līdz darba nespējas 21.dienai pabalstu izmaksā, ja bērns kopts arī stacionārā.

Noteikumu Nr.152, kas cita starp izdoti saskaņā ar likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" 12.pantu, 3.7.punktā noteikts, ka darbnespējas lapu izsniedz personai, kas kopj slimu bērnu līdz 14 gadiem. Noteikumu Nr.152 13.[1]punktā noteikts, ka mainoties ārstniecības iestādei, izsniedz jaunu darbnespējas lapu A vai B – iepriekšējās darbnespējas lapas turpinājumu. Jaunu darbnespējas lapu A vai B – iepriekšējās darbnespējas lapas turpinājumu – izsniedz arī gadījumā, ja personai, kurai darbnespējas lapa noslēgta dienu pirms sestdienas, svētdienas, svētku dienas vai dienas, kas saskaņā ar likumu ir brīvdiena, atkārtota darbnespēja iestājas sestdienā, svētdienā, svētku dienā vai dienā, kas saskaņā ar likumu ir brīvdiena, bet jaunu darbnespējas lapu B izsniedz, ja personai konstatē arodslimību.

No noteikumu Nr.152 13.[1]punktā noteiktā izriet, ja personai iepriekš izsniegtā darbnespējas lapa B tiek noslēgta piektdien un atkārtota darba nespēja iestājas sestdien vai svētdien, vai arī, ja darbnespējas lapa noslēgta dienu pirms svētku dienas vai dienas, kas saskaņā ar likumu ir brīvdiena, tad tiek izsniegta jauna darbnespējas lapa B kā iepriekš izsniegtās darbnespējas lapas B turpinājums.

[10] Kā konstatējams no lietas materiāliem un par to lietā strīds nepastāv, pieteicējai pirmā darbnespējas lapa B Nr.230 tika noslēgta piektdien 2017.gada 20.oktobrī, atkārtota saslimšana bērnam iestājās svētdien 2017.gada 22.oktobrī un nākošajā darba dienā 2017.gada 23.oktobrī pieteicējai tika izsniegta jauna darbnespējas lapa Nr.236. Minēto apliecina arī lietā iesniegtā ārsta izziņa (*lietas 13.lapa*).

Ņemot vērā minēto, ir konstatējams, ka ir iestājies noteikumu Nr.152 13.[1]punktā noteiktais gadījums, proti, pieteicējai atkārtota darba nespēja (bērns saslimis atkārtoti) ir iestājusies brīvdienās dienu pēc darbnespējas lapas noslēgšanas.

Līdz ar to pieteicējai izsniegtā darbnespējas lapa B Nr.236 no 2017.gada 23.oktobra līdz 2017.gada 3.novembrim, kas ir izsniegta sakarā ar tā paša slimā bērna kopšanu, ir iepriekšējās darbnespējas lapas B Nr.230 par laika periodu no 2017.gada 9.oktobra līdz 2017.gada 20.oktobrim turpinājums. Secīgi viena nepārtraukta apdrošināšanas gadījuma ietvaros pieteicējai 2017.gada 23.oktobrī ir iestājusies 15.darba nespējas diena, par kuru un tālāk sekojošām darbnespējas dienām slimības pabalsts vairāk nav piešķirams, jo slimības pabalsts par slima bērna līdz 14 gadu vecumam kopšanai atbilstoši likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" 13.panta otrajai daļai tiek izmaksāts par 14 dienām, ja bērns kopts mājās. Proti, nepastāv tiesisks pamats slimības pabalsta piešķiršanai. Līdz ar to izskatāmajā gadījumā nav izšķirošas nozīmes apstāklim, ka ārsts bērnam atkārtotas

saslimšanas gadījumā ir norādījis atšķirīgu diagnozi, tāpat uz izskatāmo lietu nav attiecināmas Augstākās tiesas 2017.gada 24.novembra spriedumā lietā Nr.A420196515 izteiktās atziņas, ka gadījumā, ja bērns pirmās slimošanas laikā vai jau nākamajā dienā pēc izveseļošanās saslimst ar citu slimību (tiek noteikta cita diagnoze), sākas jauns bērna kopšanas periods, par kuru var saņemt slimības pabalstu.

[11] Ņemot vērā sprieduma 9. un 10.punktā konstatēto un secināto, tiesa atzīst, ka attiecībā uz pieteicēju nepastāv visi likumā „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" noteiktie priekšnosacījumi slimības pabalsta piešķiršanai sakarā ar slima bērna kopšanu par darba nespējas laiku no 2017.gada 23.oktobra līdz 2017.gada 3.novembrim. Līdz ar to pieteicējas prasījums par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru tiktu piešķirts un izmaksāts slimības pabalsts par slima bērna kopšanu par laiku no 2017.gada 23.oktobra līdz 2017.gada 3.novembrim, izdošanu nav pamatots.

[12] Administratīvā procesa likuma 8.pantā nostiprināts tiesību normu saprātīgas piemērošanas princips un šā likuma 9.pantā nostiprināts patvaļas aizlieguma princips.

Pieteicēja uzskata, ka aģentūra ir pārkāpusi minētos principus, jo patvaļīgi interpretējusi likuma normas, tādējādi nonākot pie nepamatota secinājuma, ka pieteicējai nav tiesību saņemt slimības pabalstu.

Atbildot uz šiem pieteicējas argumentiem, tiesa norāda, ka, izskatot pieteicējas iesniegumu, aģentūra ir pārbaudījusi un ņēmusi vērā gan likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu", gan noteikumu Nr.152 normas. Lēmumā ir izklāstīti konstatētie fakti, piemērotās tiesību normas un izdarītie secinājumi. Tas, ka pieteicēja nepiekrīt aģentūras izdarītajiem secinājumiem un ka šie secinājumi neatbilst pieteicējas paustajam uzskatam par piemērojamo tiesību normu interpretāciju, nozīmē tikai to, ka aģentūra nav piekritusi pieteicējas viedoklim, nevis, ka aģentūra nav tos izvērtējusi un nav ņēmusi vērā. Tiesa uzskata, ka aģentūra nav pārkāpusi tiesību normu saprātīgas piemērošanas un patvaļas aizlieguma principu, jo ir izvērtējusi lēmuma pieņemšanai nepieciešamos apstākļus un pareizi piemērojusi tiesību normas.

Līdz ar to pieteicējas arguments par tiesību normu saprātīgas piemērošanas un patvaļas aizlieguma principa pārkāpumu noraidāms kā nepamatots.

[13] Ņemot vērā, ka tiesa nekonstatēja priekšnoteikumus pieteicējai labvēlīga administratīvā akta, ar kuru tiktu piešķirts un izmaksāts slimības pabalsts par slima bērna kopšanu par laiku no 2017.gada 23.oktobra līdz 2017.gada 3.novembrim, izdošanai, pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289.pantu, 290.panta pirmo un otro daļu, 291.panta pirmo daļu tiesa

nosprieda:

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru /pers. A/ tiktu piešķirts un izmaksāts slimības pabalsts par slima bērna kopšanu par laiku no 2017.gada 23.oktobra līdz 2017.gada 3.novembrim, izdošanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnese Solvita Pujāte